

ГРУПОВИЙ ТА ІНШІ ПРЕДСТАВНИЦЬКІ ПОЗОВИ: КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

У статті досліджуються питання співвідношення групового позову та інших видів представницьких позовів. Зроблено висновок, що груповий позов, похідний позов, позов на захист невизначеного кола осіб є самостійними видами представницьких позовів. Встановлений критерій для їх розмежування, яким є спрямованість інтересу, що підлягає захисту при застосуванні певного виду цих позовів.

Ключові слова: представницький позов, груповий позов, похідний позов, класовий позов, колективний позов, цивільний процес.

Постановка проблеми та її актуальність.

Груповий позов як самостійний правовий інститут бере свої витоки із англійського права, але найбільшого розвитку він набув саме у США, тому, вживаючи термін «груповий позов» (у праві США – class action), ми, перш за все, маємо на увазі саме американську модель групового позову із усіма притаманними їй перевагами та недоліками. Саме групові позови американського типу стали предметом дискусій про масові процеси та системи колективного захисту прав у всьому світі: всі бажають надати споживачам та жертвам масового заподіяння шкоди більше можливостей для отримання компенсації, всі вважають необхідним знайти гарантії відповідальної поведінки потенціальних заподіювачів такої шкоди, але всі погоджуються, що в їх правових системах немає місця для групового позову американського типу [1, с. 551].

Разом з тим, сучасне суспільство диктує необхідність пошуку нових форм колективного судового захисту, система якого створюється у Європі. Заперечуючи проти американської моделі групового позову, Європа не відмовляється від такого категорійного поняття як «груповий позов» у випадках, коли захисту підлягає колективний інтерес.

Нові форми потребують наукового розроблення та подальшого законодавчого втілення у норми права. «Груповий позов», «представницький позов», «колективний позов», «класовий позов», «позов на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб» – всі ці правові категорії використовуються іноземними та вітчизняними науковцями, але є різне розуміння щодо їх співвідношення, що створює підґрунтя для наукового дослідження цього питання.

Аналіз досліджень і публікацій. Існуючі правові конструкції позовів на захист значної кількості осіб вивчалися багатьма вченими. Так,

груповий позов був предметом дослідження Г. Аболоніна, А. Жіди, Ш. Кулахметова, К. Осаке, Г. Осокіної, В. Пучинського, В. Яркова та інших. Вивченням позову на захист невизначеного кола осіб займалися Н. Батаєва, Є. Артамонова, Т. Степаненко. У роботах Б. Журбіна, Л. Островської, О. Чугунової висвітлювались питання правової природи похідних (непрямих) позовів. Вчені намагались встановити співвідношення цих форм захисту множинності осіб, але єдина позиція з цього питання відсутня.

Мета дослідження. Дана стаття має на меті визначення співвідношення між такими видами позовів як груповий позов, похідний позов, позов на захист невизначеного кола осіб, колективний позов, класовий позов та встановити критерії для їх розмежування.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо, як співвідносяться між собою груповий позов, позов на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб і похідний позов. Для цього, перш за все, з'ясуємо їх правовий зміст.

Позов на захист невизначеного кола осіб як правова категорія вже була предметом дослідження українських та російських вчених. Окремі вчені визначають позов на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб як вимогу, що пред'являється прокурором, державними органами, органами місцевого самоврядування, суспільними організаціями та їх об'єднаннями або громадянами, на захист суб'єктивних прав та законних інтересів осіб, що мають загальні права, які виникли на одних та тих самих фактах, та спрямовані проти одного й того ж відповідача; коло осіб, в інтересах яких заявлений такий позов, кількісно не визначений, а склад, який передбачається, настільки численний, що встановити та притягнути до участі у справі всіх заці-

кавлених осіб як позивачів неможливо [2, с. 60; 3, с. 97-98].

У доктрині існує ще один підхід до визначення позову про захист прав та інтересів невизначеного кола осіб як пред'явленої у встановленій законом процесуальній формі з метою захисту неперсоніфікованого суспільного інтересу вимоги заінтересованої особи до суду про розгляд і вирішення правового спору між ним та відповідачем з приводу порушення діями (бездіяльністю) останнього прав та інтересів численної, кількісно й персонально не встановленої групи осіб, спільність якої обумовлена єдністю інтересів і способу захисту порушених прав [4, с. 67].

Враховуючи вищенаведені підходи до визначення змісту позову на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб, вбачається, що забезпечити персональну участь у його розгляді всіх осіб, інтереси яких порушені, неможливо з огляду на їх багаточисельність та відсутність можливості встановити кількісний склад. У таких випадках захист інтересу здійснює особа, яка або уповноважена на це законом (прокурор, орган державної влади або місцевого самоврядування тощо), або заінтересована особа, яка, звернувшись за захистом свого права, буде захищати права та інтереси невизначеної кількості осіб.

Груповий позов – це самостійний процесуальний інститут, який дозволяє одному або декільком особам подати позов на захист прав групи осіб або невизначеного кола осіб без обов'язкової їх участі в процесі [5, с. 71]. Є думка, що груповий позов (*class action* або *representative action*) – це письмове звернення до суду, що здійснюється від імені багаточисельної групи осіб, яке містить вимогу про стягнення з відповідача грошової суми, що ґрунтується на спільному юридичному факті або загальній вимозі про поновлення порушеного права, яке пред'являється на захист законних майнових інтересів учасників багаточисельної групи і розгляд якого здійснюється судом на підставі адекватного представництва [6].

Похідний (непрямий) позов визначається як звернення учасника (акціонера, члена) юридичної особи, спеціально не уповноваженого останнім, за судовим захистом порушеного або оспорюваного права чи законного інтересу юридичної особи у випадках, передбачених законом [7, с. 23]. З позиції окремих авторів, похідний позов як правовий засіб дозволяє заявляти та підтримувати позови в інтересах юридичної особи її учасникам або кредиторам, якщо юридична особа не ініціює розгляд самостійно через зацікавленість

осіб, які входять до складу органів управління юридичної особи або контролюють такі органи управління в операціях, які стали підставою для подання позову [8, с. 7]. При цьому найважливішою ознакою похідних позовів за законодавствами країн, де ця категорія позовів є загальновищезнаючою, є не те, що особа звертається опосередковано за захистом власних прав та інтересів, а те, що така особа звертається за захистом прав та інтересів іншої особи [8, с. 8].

Таким чином, із правової конструкції похідного позову вбачається здійснення особою захисту прав акціонерного товариства шляхом звернення з позовом в його інтересах, тобто захист товариства здійснюватиметься шляхом представництва його інтересів акціонером, який при цьому опосередковано захищає і свої власні права.

Наразі розглянемо підходи до співвідношення групового позову, похідного позову і позову на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб.

Так, М. Лукашова вважає, що груповий позов – це різновид позову про захист прав та інтересів невизначеного кола осіб [9]. Така позиція обґрунтована тим, що на час пред'явлення групового позову коло осіб, які мають однорідні вимоги до відповідача, не визначено. Однак, на момент винесення рішення за груповим позовом по суті внаслідок оповіщення усіх зацікавлених осіб, права яких порушені діями відповідачами, їх коло вже буде визначено, а в судовому акті вирішено питання щодо кожного з них.

Натомість, Є. Мяснікова вважає, що позов на захист невизначеного кола осіб відноситься до групових позовів [10, с. 125]. Її позиція ґрунтується на тому, що в соціології поряд з поняттям «реальна група» є «номінальна (або умовна) група» – сукупність людей, які виділяються за певною ознакою, яка має значення для проведення аналізу. Ці групи не передбачають обов'язкових, тим більше безпосередніх зв'язків та визначеності у складі групи [10, с. 125]. Оскільки таким чином (тобто як групу) можна охарактеризувати сукупність осіб у позові на захист невизначеного кола осіб, то це дає підстави розглядати цей вид позову як груповий.

Г. Аболонін у своїй роботі «Групові позови» (Москва, 2001 р.) зазначав, що позов на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб є «усіченим» різновидом групового позову, нездатним захистити приватні права та інтереси учасників групи [11, с. 53-108]. Похідний позов він теж визначав як різновид групових позовів [11, с. 25]. Однак слід відмітити, що надалі у своїй роботі «Масові позови» (Москва, 2011 р.) його позиція

змінилась: груповий позов, позов на захист невизначеного кола осіб та похідний позов він об'єднав як окремі самостійні різновиди масових позовів [12, с. 10].

М. Єлісеєв ототожнює груповий позов, колективний позов та позов на захист прав та свобод невизначеного кола осіб, спираючись на практику європейських країн [13, с. 489]. Він зауважує, що у Франції діяльність щодо захисту прав невизначеного кола осіб може проводитись цими особами самостійно, а також за допомогою представництва у формі об'єднань.

Жоден із цих підходів до вирішення питання співвідношення цих видів позовів не є достатньо аргументованим, оскільки вважаємо, що кожен з них – це самостійний спосіб захисту прав та інтересів значної кількості осіб з огляду на характер інтересу, який є предметом захисту.

Для вирішення цього питання, на нашу думку, заслуговує на увагу запропонована В. Ярковим класифікація позовів за характером тих інтересів, які захищаються [14, с. 137]. Зокрема, він пропонує при класифікації позовів виходити з того, хто є вигодонабувачем за позовом, тобто чий інтерес захищається у суді. Погоджуючись із його критерієм для проведення класифікації, лише частково визнаємо запропоновану ним класифікацію позовів (при цьому зауважуємо, що мова йде лише про ті види позовів, які стосуються предмету дослідження, адже ця класифікація стосовно інших видів також може бути піддана критиці): особисті позови; позови на захист публічних та державних інтересів; позови на захист невизначеного кола осіб (групові позови); похідні позови [14, с. 137].

Вважаємо, що виходячи із направленості інтересу, який є предметом захисту, не можна ототожнювати груповий позов та позов на захист невизначеного кола осіб. Ми підтримуємо позицію Г. Аболоніна, який за характером захисту, який надається внаслідок застосування того чи іншого виду позову, вважав, що груповий позов – це, в першу чергу, приватноправова конструкція, яка забезпечує захист спільного інтересу багаточисельної групи учасників шляхом захисту їх приватних інтересів [6].

Отже, груповий позов – це виключно позов на захист приватних інтересів, шляхом застосування якого особа отримує майнову компенсацію для поновлення свого права. І не випадково (з огляду на відсутність єдиної позиції серед науковців щодо визначення поняття «груповий позов») у разі, коли є необхідність підкреслити його приватноправову спрямованість в частині можливості відшкодування майнових збитків,

використовують терміни «приватний груповий позов», «майновий груповий позов», оскільки лише ця правова конструкція надає таку можливість (на відміну від позову на захист прав та свобод невизначеного кола осіб).

Приватноправову спрямованість групового позову підкреслює, як вказував К. Осаке, те, що серед недоліків, за якими цей правовий інститут піддається критиці, зазначають перетворення внаслідок використання *class action* пересічних громадян у «приватних генеральних прокурорів» (*private attorneys general*) для судового захисту прав величезної кількості людей, які виникають із чисельності законів про захист цивільних прав та прав споживачів, а також із масових деліктів [15]. Критики вказують, що у таких випадках здійснення судового захисту має бути в руках генерального прокурора та інших державних органів, а не реалізовуватись приватними особами, що, на думку К. Осаке, свідчить проти системи приватного характеру групового позову.

Водночас позов на захист невизначеного кола прав та інтересів осіб спрямований на захист публічного інтересу. Як вірно вказує А. Павлушина, звернення на захист інтересів значного кола осіб (невизначеного кола осіб) слід вважати захистом публічного інтересу, незважаючи, що вони хоч і виникають із приватноправових відносин (урегульованих приватним правом), але внаслідок того, що цих суб'єктів порушеного права дуже багато («невизначена кількість»), то ситуація їх захисту набуває публічного, суспільного значення [16]. На її думку, терміни «публічний інтерес» та «інтерес невизначеного кола осіб» співвідносяться як матеріально-правове та процесуально-правове поняття, а сама конструкція «невизначене коло осіб» визначає, що право (або інтерес), який підлягає захисту, не має приватного характеру, у нього не може бути індивідуалізований суб'єкт. А оскільки інтерес не може бути приватним без конкретного носія, тому це суспільний, публічний інтерес [16].

Такої ж позиції щодо публічної спрямованості інтересу, який є предметом захисту у груповому позові, дотримується і Г. Аболонін, зазначаючи про публічно-правовий характер рішення за результатами розгляду позову на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб, яке створює судову преюдицію для подальшого звернення з особистими позовами учасників невизначеного кола осіб [6].

Визначення спрямованості інтересу у похідному позові не є предметом даного дослідження,

але, на нашу думку, з огляду на його зміст, слід зазначити, що предметом захисту є приватно-публічний інтерес: звертаючись з позовом в інтересах акціонерного товариства акціонер здійснює захист власних інтересів опосередковано, але саме захист власного (приватного інтересу) є головною причиною звернення з таким позовом, позитивний результат розгляду якого через поновлення інтересів товариства сприятиме поновленню інтересу акціонера.

Отже, груповий позов, позов на захист невідзначеного кола осіб та похідний позов – це різні види представницьких позовів, спільні характеристики яких полягають у можливості одночасного захисту великої кількості осіб, але їх відмінності обмовлені характером інтересу, який є предметом захисту, що дає підстави зробити висновок про самостійність кожного з них: у першому випадку – це виключно захист приватних інтересів, у другому – публічного інтересу, в третьому – приватно-публічного.

Ще одним важливим питанням для визначення суті групового позову та його місця серед інших форм захисту значної кількості осіб є визначення «колективного позову».

Так, групові позови нерідко називають колективними [17; 19]. Хоча, ми не переконані, що цей термін є таким, що правильно відображає правову природу цієї конструкції. Якщо звернутись до Великого тлумачного словника сучасної української мови, то група визначається як сукупність осіб, об'єднаних спільною метою, ідеєю, працею і таке інше [18, с. 200]. Колективом визнається сукупність людей, об'єднаних спільною діяльністю, спільними інтересами [18, с. 440]. Як вбачається, обидва терміни у своєму тлумаченні та використанні у повсякденному спілкуванні не дуже відрізняються один від одного, а тому мабуть, мають право на самостійне існування.

Якщо застосовувати їх як характеристику позову в інтересах певної, досить значної кількості осіб, варто враховувати, що групу позивачів у груповому позові не можна розглядати як колектив у тому значенні, яке найчастіше використовується. Адже позивачі у груповому позові – це особи, які навіть незнайомі один з одним, а їх зв'язок ґрунтується на спільності інтересів, які потребують захисту, та опосередковується через представницького позивача, який представляє їх інтереси; вони об'єднані спільними підставою та предметом позову, а також наявністю спільного відповідача або відповідачів [19, с. 26]. Ураховуючи, що така група осіб на час звернення з груповим позовом може бути невизначеною, то

буде невірним називати її колективом. Тобто, кожний колектив, безумовно, є групою, але не кожна група є колективом, оскільки колектив – це особлива якість групи, продукт її розвитку на високому рівні [19, с. 26].

Термін «колективний» стосовно форм судового захисту споживачів вживається в окремих актах Європейського Союзу. Так, у резолюції Європейського парламенту від 2 лютого 2012 року «До послідовного європейського підходу до колективного захисту прав» зазначається, що колективні позивачі (collective claimants) не повинні мати більше переваг при зверненні з представницькими позовами, ніж індивідуальні заявники [20]. Також є думка, що колективне відшкодування – це груповий позов про відшкодування збитків і доповнення до колективних позовів про заборони, які вже регулюються Директивою 98/27/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 1998 року про міжнародні судові заборони [21]. Проте ця Директива визначає про можливість звернення з представницькими (а не колективними) позовами про заборони.

Термін «колективний», на нашу думку, вживається з огляду на існування та реалізацію в житті системи колективного судового захисту в країнах Європи, характеризуючи сутність якого використовуються обидва терміни: як груповий, так і колективний. Так, окремі науковці зазначають, що в країнах старої Європи можливість колективного захисту пов'язана з наявністю групового інтересу, інші пропонують використовувати термін «груповий позов» щодо тих судових справ, у яких підлягає захисту дійсний колективний інтерес [1, с. 649]. Таким чином, вбачається відсутність єдиного підходу до чіткого розмежування понять «груповий» та «колективний» стосовно визначення позову на захист значної кількості осіб. На нашу думку, у даному контексті ці поняття є тотожними.

Інколи навіть «колективний позов» є своєрідним «неправовим» синонімом для групового позову, за допомогою якого у засобах масової інформації, у мережі Інтернет, а також у неспеціалізованій літературі висвітлюються випадки захисту значної кількості осіб. У таких випадках неважливо, яким саме юридичним засобом захищається інтерес великої кількості осіб, резонансу набуває саме факт одночасного захисту такої спільноти.

Існує ще один термін – «класовий позов». Розкриваючи його зміст, слід зазначити, що історично групові позови мають свої витоки із діяльності англійських судів справедливості, тому тер-

мінологія судочинства у своєму першоджерелі є англомовною. Найбільшого розповсюдження та розвитку груповий позов набув у США, де має назву має назву «*representative class action*» – представницький класовий позов, оскільки у цивільному процесі цієї країни поняття *group action* не використовується, натомість застосовується *class action* [15].

В українській мові поняття «група» та «клас» є тотожними. Так, слово «клас» тлумачиться як великі групи людей, які розрізняються за їх місцем в історично визначеній системі суспільного виробництва, за їхнім зв'язком (здебільшого закріпленим та оформленим у законах) із засобами виробництва, за їх роллю в суспільній організації праці та за способами одержання і розмірами тієї частки багатства, яка є в їх розпорядженні [18, с. 432]. Група, як ми вже вказували, визначається сукупністю осіб, об'єднаних спільною метою, ідеєю, працею і таке інше; але група також тлумачиться як теж саме, що клас [18, с. 200]. Але, як зазначають деякі науковці, в українській мові поняття «класовий» застосовується для визначення дещо інших категорій [22], тому використовується термін «груповий позов».

Таким чином, у межах даного дослідження для визначення *class action* використовується поняття «груповий позов».

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що причиною такого різноманіття понять у визначенні форм захисту значної кількості осіб, у тому числі й групового позову, є відмінності між системами загального та континентального права щодо підходів до змісту понять. Так, М. Гурвич відзначав, що розвиток англо-американського права, у якому саме й беруть свої витoki ці позови, йшов своєрідним шляхом, який відрізнявся від романо-германського [23, с. 35]. Визначальним для нього були судовий прецедент, судова практика, правотворча роль суду, які не втратили свого значення у сучасних умовах. Пріоритет процесу над правом, створеним столітньою історією догмату англійського права, позбавив англосаксонську та американську юриспруденцію, як вважає М. Гурвич, від створення хитромудрих теорій права на позов, які були породжені соціальним замовленням в умовах континентального права. Для системи загального права характерним є використання юридичних понять, які містять чисельні терміни без їх легітимної конкретизації. Натомість, для континентального права, у тому числі – вітчизняного, яке є кодифікованим та відрізняється намаганням усунути будь-які можливості щодо неоднозначного тлумачення юри-

дичних категорій, які мають спільну правову природу, необхідно законодавче закріплення понять, а відсутність цього – призводить до недосконалого законодавчого регулювання.

Висновки. Існує декілька наукових підходів до визначення співвідношення таких понять як «груповий позов», «похідний позов», «позов на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб». На нашу думку, всі вони є самостійними видами представницьких позовів. Критерієм такої класифікації є спрямованість інтересу, який є предметом захисту. Так, груповий позов спрямований на захист приватних інтересів, позов в інтересах невизначеного кола осіб – на захист публічного інтересу, похідний позов – приватно-публічного. Саме відмінності у спрямованості характеру інтересу, який підлягає захисту, обумовлюють самостійність кожного з цих видів позову.

«Класовий позов» (термін американського права) та «груповий позов» є тотожними поняттями.

З усіх проаналізованих понять, найбільш близькими за змістом є «груповий позов» та «колективний позов» але «груповий позов», на нашу думку, більш повно розкриває правову природу цієї конструкції, оскільки з огляду на зв'язки, що виникають між членами групи та колективу, не кожна група позивачів може вважатись колективом. Разом з тим, проведений емпіричний аналіз законодавства Європейського Союзу не дає підстав остаточно і чітко визначитись із правовою природою та змістом «колективного позову», що, на нашу думку, потребує подальшої наукової розробки цього напрямку.

Література

1. *Гражданский процесс в межкультурном диалоге: Евразийский контекст: сборник докладов по материалам Всемир. конф. по процессуальному праву, 18-21 сент.* / Международная ассоциация процессуального права. – М.: Статут, 2012. – 720 с.
2. *Батаева Н. С.* Судебная защита прав и интересов неопределенного круга лиц: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н. С. Батаева. – М., 1998. – 164 с.
3. *Артамонова Е. М.* Защита прокурором прав и законных интересов неопределенного круга лиц в гражданском процессе: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Е. М. Артамонова. – М., 2004. – 198 с.
4. *Степаненко Т. В.* Судочинство у справах за позовами про захист прав та інтересі невизначеного кола осіб: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Т. В. Степаненко. – Х., 2008. – 181 с.

5. Малешин Д. Я. Российская модель группового иска / Д. Я. Малешин // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. – 2010. – № 4. – С. 70-87.
6. Аболонин Г. О. Классификация массовых исков / Г. О. Аболонин [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://abolonin.org/page/31>.
7. Чугунова Е. И. Производные иски в гражданском и арбитражном процессе: Дисс... канд. юрид. наук: 12.00.15 / Е. И. Чугунова. – Екатеринбург, 2003. – 225 с.
8. Островська Л. А. Похідні (непрямі) позови: міжнародний досвід та законодавство України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л. А. Островська. – Одеса, 2009. – 20 с.
9. Лукашова М. Д. Проблемы исков в защиту интересов неопределенного круга лиц и групповых исков / М. Д. Лукашова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.orc.ru/~legist/conf/Lukashova.htm>.
10. Мясникова Н. К. Виды исков в гражданском судопроизводстве: Дисс... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н. К. Мясникова. – Саратов, 1999. – 196 с.
11. Аболонин Г. О. Групповые иски / Г. О. Аболонин. – М.: Норма, 2001. – 256 с.
12. Аболонин Г. О. Массовые иски / Г. О. Аболонин. – М.: Волтерс Клувер, 2011. – 416 с.
13. Елисеев Н. Г. Гражданское процессуальное право зарубежных стран: учебник / Н. Г. Елисеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2004. – 624 с.
14. Решетникова И. В., Ярков В. В. Гражданское право и гражданский процесс в современной России / И. В. Решетникова, В. В. Ярков – Екатеринбург-Москва: Норма, 1999. – 312 с.
15. Осакке К. Классовый иск (class action) в современном американском гражданском процессе / К. Осакке // Журнал российского права. – 2003. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uristy.ucoz.ru/publ/11-1-0-397>.
16. Павлушина А. А. Защита публичного интереса как универсальная процессуальная форма / А. А. Павлушина // Журнал процессуального права. – 2003. – № 6 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://uristlib.ru/book_3279.html/.
17. Рожкова М. А. И вновь о групповых и ковенных исках / М. А. Рожкова // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. – 2007. – № 5. – С. 19-36.
18. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
19. Борщенко В. В. Правовая природа группового иска / В. В. Борщенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – Вип. 20. – Ч. 1. – Т. 2. – С. 24-27.
20. European Parliament resolution of 2 February 2012 on ‘Towards a Coherent European Approach to Collective Redress’, European Parliament [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0021+0+DOC+XML+V0//EN/>.
21. Ларссон П. Групповый позов у Європейському Союзі / Пер Ларссон // Захист невизначеного кола споживачів в ЄС та в Україні / Спільнота споживачів та громадські об'єднання [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.cjsumerrinfo.org.ua/upload/iblock/b62/class_action_eu_ukraine.pdf.
22. Гадамський Д. Інститут групових (класових) позовів як інструмент захисту порушених або оспорюваних прав / Д. Гадамський // Юридичний журнал. – 2006. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2506/>.
23. Гурвич М. А. Право на иск / М. А. Гурвич. – М., 1949. – 216 с.

А. В. Губская

Групповой иск и другие представительские иски: критерии разграничения

В статье исследуются вопросы соотношения группового иска и других видов представительских исков. Автор делает вывод, что групповой иск, производный иск, иск в интересах неопределенного круга являются самостоятельными видами представительских исков. Установлен критерий для их разграничений, в качестве которого выступает направленность подлежащего защите интереса при обращении с определенным видом иска.

Ключевые слова: представительский иск, групповой иск, производный иск, классовый иск, коллективный иск, гражданский процесс.

A. Gubska

Group action and other representative actions: differentiating criteria

The questions of correlation of group action and other types of representative actions are probed in the article. In science of civil procedure there are a few scientific doctrines to the decision of correlation of such concepts as a «group action», «derivative action», «action, on defence of rights and interests of indefinite persons».

The author gives a conclusion, that all these actions are separate types of representative actions. Criterion for their differentiating is orientation of interest which is subject defence at application of certain type of these actions.

Key words: representative action, group action, derivative action, class action, collective action, civil procedure.